

Systém 2027

Verejná verzia reformy volebného a ústavného systému Slovenska pripravená pre sekciu NEWS

Bratislava | 2. júla 2025

Systém 2027 vracia politiku bližšie k ľuďom, chráni rovnosť hlasu a dopĺňa Národnú radu SR o Senát ako poistku ústavnej stability. Zároveň organicky nadväzuje na dlhodobú decentralizačnú líniu FSF: moc sa nemá sústreďovať v jednom centre, ale rozkladať medzi viacero inštitúcií a regiónov. Táto verejná verzia sumarizuje finálnu architektúru reformy v podobe určenej pre čitateľa, nie pre interné rozhodovanie.

Parameter	Navrhované riešenie
Dolná komora NR SR	111 poslancov ako základ, s ústavným stropom 125
Priama zložka volieb	45 lokálnych jednomandátových obvodov
Kompenzačná zložka	66 mandátov v jednom národnom kompenzačnom obvode
Volebný prah	4 % pre samostatnú stranu
Koaličný prah	strop 7 % bez ohľadu na veľkosť koalície
Geografická poistka	aktivuje sa už pri zisku 1 priameho mandátu
Senát	45 senátorov, 6-ročný mandát, obmena po tretinách každé 2 roky

FSF predkladá tento návrh ako základ pre odbornú a verejnú diskusiu, ktorá bude prebiehať v priebehu roka 2026.

Čo sa mení

Slovensko sa pri priamej zložke parlamentných volieb rozdelí na jednu spoločnú mapu 45 lokálnych obvodov. Tá istá mapa bude slúžiť aj pre voľby do Senátu.

Volič bude mať pri voľbách do Národnej rady SR dva hlasy: jeden pre konkrétneho kandidáta vo svojom obvode a druhý pre politickú stranu. Práve druhý hlas rozhodne o celkovom pomere síl v parlamente.

Základom reformy je menšia dolná komora, vyššia regionálna zodpovednosť a férovejšie dorovnanie hlasov na celoštátnej úrovni.

Ako funguje dolná komora

Prvých 45 mandátov vzniká priamo v lokálnych obvodoch. Ďalších 66 kresiel dorovnáva národná kompenzačná listina tak, aby výsledné rozdelenie mandátov čo najlepšie zodpovedalo stranickým hlasom.

Navrhovaný kompromis ponecháva 111 poslancov ako základ a zároveň zavádza technickú rezervu do 125. Až po vyčerpaní tejto rezervy sa aktivuje krycie pravidlo, ktoré chráni ústavný strop a bráni neobmedzenému nafukovaniu parlamentu.

Model preto spája tri veci naraz: lokálne zastúpenie, celoštátnu férovosť a pevné hranice veľkosti parlamentu.

Prečo 45 obvodov

FSF navrhuje čistý model 45/45. Jedna mapa je pre voliča prehľadnejšia a administratívne jednoduchšia.

Finálny návrh pracuje s cieľom približne 121-tisíc obyvateľov na obvod. Všetkých 45 obvodov je územne súvislých, žiadny neprekračuje maximálnu populačnú odchýlku $\pm 12\%$ a priemerná regionálna čistota dosahuje 85,7 %.

Mapa je preto postavená na troch princípoch: rovnosť hlasu, územná súvislosť a rešpekt ku komunitám záujmu.

Prečo Senát

Senát nemá byť druhou vládou. Jeho úlohou je prinášať časový odstup, druhé posúdenie zákonov a silnejšiu ochranu ústavných pravidiel.

Pri bežných zákonoch má mať suspenzívne veto, ktoré môže Národná rada SR prelomiť absolútnou väčšinou 56 hlasov zo 111 poslancov.

Pri ústavných a volebných zákonoch má byť spolurozhodcom. Zároveň nemá zasahovať do rozpočtu, daní ani do vyslovovania dôvery vláde.

Ako návrh nadväzuje na decentralizačnú líniu FSF

Systém 2027 je demokratická odpoveď na koncentráciu moci. Tam, kde centralizačný trend oslabuje pluralitu a posilňuje jedno centrum, návrh FSF rozkladá moc medzi lokálnych zástupcov, celoštátne férové dorovnanie a Senát ako ústavnú brzdu.

Návrh zároveň spája rovnosť hlasu s regionálnou zodpovednosťou. Občan má poznať svojho zástupcu, vedieť na koho sa obrátiť a mať možnosť ho verejne kontrolovať.

Projekt zároveň rešpektuje poznanie z dlhodobej decentralizačnej diskusie: volebná reforma a správna reforma sa nesmú miešať do jedného konfliktu. Práve preto FSF v tejto fáze komunikuje iba volebnú a inštitucionálnu zmenu.

Dôležité rozlíšenie

Tento verejný balík nie je návrhom na okamžité rušenie VÚC ani na nútené zlučovanie obcí. Verejná línia projektu sa týka iba volieb do NR SR, vzniku Senátu a pravidiel kreslenia volebných obvodov.

Čo môže prísť až v ďalšej fáze

Ak sa neskôr otvorí modernizácia verejnej správy, mala by stáť na štyroch mostíkoch, ktoré znižujú riziko politického a spoločenského odporu:

- spoločné služby a medziobecná spolupráca namiesto núteného zlučovania obcí,
- rešpekt k ústavnej ochrane regionálnej samosprávy podľa článku 64a,
- subsidiarita — teda presun výkonu čo najbližšie k občanovi,
- moderný vyrovnávací mechanizmus, ktorý oddelí solidaritu medzi územiami od priameho dorovňovania zo štátneho rozpočtu.

Verejná línia návrhu je jednoduchá: 45 lokálnych obvodov, 1 národný kompenzačný obvod, 45 senátorov.